

Slovenci bodo v nedeljo v Gorici odločno zahtevali zaščito svojih osnovnih pravic

Enotna delegacija Slovencev v Italiji prireja v nedeljo, 20. t.m., ob 11. uri na Travniku v Gorici manifestacijo, na katero vabi slovenske rojake in rojakinje iz vse dežele Furlanije - Julijske krajine. Enotno predstavništvo slovenske narodne manjšine je po mogočnem zboru slovenskih javnih delavcev z dne 5. t.m. v Kulturnem domu v Trstu sklenilo, da mora manjšina enkrat tudi na velikem mestnem trgu javno pokazati, kako odločno zahteva, naj ji država, v kateri živi, končno prizna in uzakoni pravice, ki ji pritičejo po naravnem pravu, po natančnih določilih republiške ustave in po mednarodno sprejetih obveznostih. Priznanje in uzakonitev teh pravic sta nujni, če hočemo manjšini zagotoviti obstoj in nadaljnji razvoj.

Nedeljska manifestacija v Gorici bo hkrati jasen in glasen protest zoper vse tiste oblasti v državi, ki 39 let po končani drugi svetovni vojni in 41 let po padcu fašističnega režima še niso izpolnile moralnih obveznosti, ki izhajajo iz protifašističnega boja, v katerem so sodelovali tolikšni pripadniki slovenske manjšine in med katerimi je padlo tolikšno število naših ljudi. Te moralne obveznosti so pred 36 leti prešle v ustavno listino italijanske republike in postale, zlasti s členoma 3 in 6 ustave, njen sestavni del, se pravi natančna zakonska določila. Žal pa se ta določila še vedno ne morejo izvajati, ker parlament in vlada nista odobrila ustreznih norm. Ni napačno v tej zvezi opozoriti, da italijanska republika, razen norm, ki pa so dejansko le uredile stanje na šolskem področju, kakršno je nastalo za časa Zavezniške vojaške uprave, do tega trenutka ni sprejela nobenega pomembnega zakona v korist manjšine, tako da je še vedno ostalo mrtva točka jasno določilo 6. člena ustave, ki pravi, da »republika štiti s posebnimi normami jezikovne manjšine.«

Manifestacija v Gorici bo poleg tega pokazala, da manjšina odločno odklanja grobo diskriminacijo, ki bi jo nekatere sile večinskega naroda hotele celo z zakonom vsiliti in uveljaviti, seveda na škodo naše manjšine. Mislimo tu na Slovence v videmski pokrajini (Benečija, Rezija in Kanalska dolina), ki nimajo ne otroških vrtcev ne osnovnih ne srednjih šol, kjer bi se mogli vzgajati v materinem jeziku, ker jim nekatere politične sile večinskega naroda zanikajo pravico do takih šol, češ da niso Slovenci, temveč le ljudje, ki govorijo neko »slovansko narečje« in ki jih nikakor ne moremo primerjati s Slovenci na Goriškem in Tržaškem. Prav v zadnjem času pa so Slovenci v videmski pokrajini razvili izredno bogato kulturno dejavnost, ki tako vsebinsko kot kolikostno celo prekaša de-

javnost Slovencev v ostalih dveh pokrajinah, kar je najboljši odgovor vsem tistim krogom in vsem tistim političnim silam, ki jih ne priznavajo za pripadnike slovenske narodne manjšine v Italiji. Nedeljska manifestacija v Gorici hoče biti in tudi bo dokaz in odraz bratske solidarnosti goriških in tržaških Slovencev s Slovenci iz Benečije, Rezije in Kanalske doline in bo hkrati odločno pokazala, kako narodna manjšina odklanja vsakršno diskriminacijo, kar zadeva vsebino in obliko zaščite njenih osnovnih pravic.

Udeležimo se zato nedeljskega zborovanja na Travniku v Gorici polnoštevilno in tudi na zunanji pokažimo, kako je zares skrajni čas, da nam italijanska država zagotovi obstoj in nadaljnji razvoj na domači zemlji.

Odposlanstvo Slovenske skupnosti na obisku v Beogradu

Prejšnji teden je deželno odposlanstvo Slovenske skupnosti bilo na obisku v Beogradu, kjer je bilo gost predsednika zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, Dejanovića. V deželnem odposlanstvu so bili predsednik Dolhar, tajnik Bratuž ter še Miro Gradnik, Zorko Harej, Simon Prešeren in Salvatore Venosi. Na obisku v Beogradu je člane delegacije Slovenske skupnosti spremljal predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije, Štefan Cigoj.

V jugoslovanski prestolnici so se člani slovenske delegacije srečali tudi z zunanjim ministrom Mojsvom, z notranjim ministrom Dolancem, podpredsednikom zvez-

ne vlade Sukovičem in podpredsednikom srbske vlade Bulatovičem. Predmet pogovorov je bilo predvsem vprašanje zakonske zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji. Po obisku je predsednik Slovenske skupnosti dr. Rafko Dolhar dal za slovensko radijsko postajo v Trstu naslednjo izjavo:

»Glavni pomen tega obiska je predvsem v poglobitvi že tradicionalnih stikov med Slovensko skupnostjo in Socialistično zvezo delovnega ljudstva Jugoslavije, ki je glavni družbenopolitični dejavnik jugoslovanskih narodov. Doslej so stiki potekali na republiški ravni, smatrali pa smo za potrebno, da stike razširimo tudi na zvezno raven, kajti jasno je, da problematika slovenske narodne skupnosti v Italiji ne more biti samo domena matičnega naroda v Sloveniji, temveč celotne skupnosti jugoslovanskih narodov. Z obiskom smo izredno zadovoljni, saj je potekal v izredno stvarnih okoliščinah. Bili smo skoraj presenečeni nad poučenostjo najvišjih forumov o naši problematiki, tako da smo mogli brez težav razčleniti sedanji položaj slovenske narodne skupnosti v Italiji. Govorili smo seveda o medsebojnih odnosih, jasno pa je, da smo posvetili največjo pozornost sedanjemu trenutku narodne skupnosti v Italiji, predvsem v zvezi z njeno zakonsko zaščito. Kot je naša pravica in dolžnost, smo informirali družbenopolitične organe

nadaljevanje na 3. strani ■

Novo predsedstvo Jugoslavije

Zastopnik Črne Gore Veselin Djuranović je bil v Beogradu izvoljen za novega predsednika predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije. V jugoslovanski prestolnici sta namreč zasedala oba zbora skupščine, ki sta umestila novo predsedstvo republike. Kot znano, sestavljajo predsedstvo republike po en predstavnik iz vsake republike in avtonomne pokrajine. Član predsedstva republike je tudi predsednik predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije. Poleg Djuranovića so v predsed-

stvu republike Radovan Vlajković, zastopnik avtonomne pokrajine Vojvodina, Branko Mikulić, zastopnik Bosne in Hercegovine, Josip Vrhovec, zastopnik Hrvaške, Lazar Mojsov, zastopnik Makedonije, Stane Dolanc, zastopnik Slovenije, Nikola Ljubić, zastopnik Srbije in Sinah Hasani, zastopnik Kosova. V skladu z jugoslovansko ustavo traja mandat predsednika predsedstva republike eno leto. Prihodnje leto bo Djuranovića zamenjal zastopnik Vojvodine, Radovan Vlajković.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 20. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasbeni potpuri; 10.00 Poslušali boste; 10.30 Mladinski oder: »Strahek« (Ottfried Preussler - Stanko Jarc - Zora Tavčar), RO; 11.15 *Neposredni prenos slovenske manifestacije na Travniku v Gorici*; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 21. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Sedma stopnja sreče; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Literarni listi; 12.00 Skrivnost verstev; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Božin Pavlovski: »West Aust«; 14.35 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nediških dolin; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 22. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Veter raznaša besede; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 10.20 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Literarni listi; 12.00 Folklor narodov Jugoslavije; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Janko in Metka«; 15.00 Naš jezik; 15.05 Tja in nazaj (Mladi maldim); 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Izvirna radijska igra: Vlado Vukmirovič: »Vlada za Srbijo«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 23. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Glasbeni potpuri; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Literarni listi; 12.00 Sprehodi med starimi spomeniki; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na letošnji reviji »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Božin Pavlovski: »West Aust«; 14.35 Tja in nazaj (Diskorama); 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 »Poezija slovenskega zapada« - primorski pesniki v analitičnem prikazu Tarasa Kermavnerja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 24. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Trim za vsakogar; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beleška; 12.00 Zdravniški nasveti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Pisani otroški svet; 14.30 Naš jezik; 14.35 Tja in nazaj; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Lanski 15. mladinski pevski festival v Celju; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 25. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beleška; 12.00 Niti življenja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih: Božin Pavlovski: »West Aust«; 14.35 Od ekrana do ekrana; 16.30 Glasbene raznolikosti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Nabozna glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 26. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Glasbeni potpuri; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beleška; 11.40 Glasbeni potpuri; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Izbrana dela slovenskih mladinskih pesnikov in pisateljev; 14.30 Naš jezik; 14.35 Halo, tu Radio Trst A!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Hej, tovariši: »Partizanski miting št. 2«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Craxi nesporen gospodar PSI

Na vsedržavnem strankinem kongresu, ki se je končal v ponedeljek, 14. t.m., v Veroni, je bil Bettino Craxi s ploskanjem potrjen za glavnega tajnika Italijanske socialistične stranke. Že davno se je vedelo, da Craxi kot tajnik nima nobenega tekmeča v stranki, v Veroni pa se je poleg tega pokazalo, da je njen nesporni gospodar, in sicer v klasičnem, prvotnem pomenu te besede.

Tako v svojem uvodnem poročilu kot v zaključnem nastopu na kongresu Craxi pravzaprav ni povedal nič novega, kar zadeva politično, gospodarsko in družbeno življenje v državi. Njegova izvajanja so bila usmerjena v eno samo smer, to je globoko vplivati na čustva delegatov in gostov v kongresni dvorani. Nič čudnega torej, če delegati niso varčevali s ploskanjem in z navdušenim vzklikanjem govorniku, čeprav vsebina njegovih izvajanj ne bi zaslužila tolikšnega navdušenja. Craxi hoče biti tudi v tem pogledu izviran in zanimiv, saj je kratkomalo zavrgel stare običaje in navade ter uveljavljene kalupe in se odločil za nove, takšne, ki imajo pri poslušalcih takojšnje učinke.

Craxi in njegovi najožji sodelavci imajo očitno velike ambicije in bi radi tudi v prihodnosti imeli glavno besedo pri vodenju države. Lani se jim je posrečilo, da so dobili vodstvo osrednje vlade v svoje roke, čeprav se njihova stranka na zadnjih državnozborskih volitvah ni kdovekako častno odrezala, saj ni šla preko 10 odstotkov vseh oddanih glasov, kar je odločno premalo glede na njene ambiciozne cilje. Če se pa hoče Craxi obdržati na oblasti, oziroma če hoče ostati predsednik vlade, je jasno, da mora njegova stranka na volitvah zbrati več kot 10 odstotkov glasov, kajti v nasprotnem primeru bo Krščanska demokracija s svojimi 30 in več odstotki glasov ponovno in povsem upravičeno zahtevala predsedstvo vlade zase. Tako Spadolinije-

vo kot Craxijevo predsednikovanje je treba namreč smatrati za nekaj začasnega in prehodnega, kajti v demokraciji velja in bo tudi v prihodnosti veljalo pravilo, da pritičejo najvišja, vodilna mesta tisti stranki, ki na volitvah zbere največ glasov, saj na ta način tudi prevzema nase največjo odgovornost.

Craxi je torej na tem kongresu imel predvsem pred očmi prihodnje volilne prizkušnje, začeni s tisto 17. junija, ko bodo volitve v evropski parlament.

Z namenom, da bi si pridobil čimveč glasov na volitvah in čimveč pristašev, se je Craxi odločil tudi za odpravo Centralnega komiteja v stranki in ga nadomestil z vsedržavnim strankinim zborom, ki ga sestavljajo parlamentarci (112), predstavniki stranke v ožjem pomenu besede (200) in tako imenovani »zunanji« pristaši (100). To naj bo strankin parlament, v katerem naj se rojevajo in oblikujejo nove ideje in zamisli, od katerih bodo imeli korist vodilni strankini ljudje.

Zanimivo je, da so bili kot zunanji pristaši socialistične stranke izvoljeni v strankin vsedržavni zbor predvsem znani predstavniki kulturnega, znanstvenega, gospodarskega in celo športnega življenja. V tej zvezi bi še posebej omenili znanega politologa in publicista, duhovnika iz Genove, ki je bil svoj čas tesen sodelavec nadškofa iz tega mesta, kardinala Sirijsa, a se je od njega nato oddaljil in v zadnjih letih hodi svoja pota ter sodeluje v levih dnevnikih in revijah. To je duhovnik Baget Bozzo, ki je sprejel kandidaturu na listi socialistične stranke za bližnje volitve v evropski parlament in je tudi nastopil kot govornik na kongresu v Veroni.

Nadškofijska kurija v Genovi je sporočila, da se bo duhovnik Baget Bozzo moral zagovarjati pred cerkvenim sodiščem, češ da je treba kandidaturu duhovnika na listi

nadaljevanje na 8. strani ■

Slovenska skupnost in evropske volitve

Deželni svet Slovenske skupnosti je na izredni seji 4. maja sklenil, da se stranka udeleži evropskih volitev v okviru manjšinske koalicije, podobno kot za prve evropske volitve leta 1979. Sedanjo koalicijo sestavljajo Slovenska skupnost, Union Valdôtaine, Partito Sardo d'Azione in Movimento autonomista occitano, in ta koalicija nastopa po vsej Italiji.

Sklep SSK je v skladu z dosedanjimi linijami povezovanja z gibanji in strankami drugih narodnih manjšin, kar je v sedanjih razmerah edina alternativa monopolističnim težnjam vsedržavnih italijanskih strank, ki ljubosumno branijo svoj položaj in zato niso imele za potrebno in pravično spremeniti sedanji volilni zakon tako, da bi lahko vsem narodnim manjšinam bilo stvarno omogočeno zastopstvo v evropskem parlamentu, da bi ta res odražal pisano narodnostno podobo naše celine in ne zgolj strankarsko opredelitev.

Volilna koalicija omenjenih manjšinskih sil nastopa pod znakom, ki je sestavljen iz valdostanskega leva (pod katerim je

skupna manjšinska lista nastopila na evropskih volitvah 1979) in sardinskega simbola in je obkrožen z gesloma »Federalizem« in »Evropa narodov«. Gre torej za znaka manjšin, ki že imata svoje izvoljene zastopnike v italijanskem parlamentu, zato jima ni treba zbrati 30 tisoč podpisov predlagateljev, kolikor jih namreč zahteva zakon za stranke, ki niso prisotne v parlamentu. Zato tudi upravičeno računata na zadostno število glasov za izvolitev predstavnika tudi v evropski parlament iz vsedržavnega ostanka glasov. Obstaja načelen dogovor, da si bodo v primeru izvolitve mandat delila Union Valdôtaine, Partito Sardo d'Azione in Slovenska skupnost.

V okviru tega dogovora je glavni kandidat SSK dr. Andrej Bratuž iz Gorice sonosilec manjšinske liste v okrožju za Severovzhodno Italijo, ki obsega tudi našo deželo, in hkrati kandidira tudi v ostalih okrožjih. Druga dva kandidata SSK v našem okrožju (Severovzhodna Italija) sta ravnatelj Stanko Skrinjar in univerzitetni profesor Jurij Slokar iz Trsta.

O DELU CIRILA IN METODA

Na vseučilišču v Bariju se je v nedeljo, 13. t.m., začel pod pokroviteljstvom papeža Janeza Pavla II. posvet zgodovinarjev, ki je bil posvečen evropski razsežnosti dela svetih bratov Cirila in Metoda. Prisotni so bili številni strokovnjaki iz Italije, Grčije, Jugoslavije in Francije. Ti si prizadevajo, da bi po zgodovinskih virih in hagiografskih tekstih proučili evangelizacijsko delo slovanskih apostolov. Ciril in Metod veljata zaradi novega liturgičnega jezika za simbol naporov za krščansko obnovo Evrope.

IZPUSTITEV JETNIKOV

Angolski gverilci Unita, ki se borijo proti filokomunističnemu režimu v deželi, so izpustili 13 britanskih tehnikov in neko Portugalko. Skupino so zajeli med napadom na vladno postojanko v kraju Kafunjo v severo-vzhodnem delu Angole.

Z gverilci se je pogajal za izpustitev predstavnika britanskega zunanjskega ministrstva. Pogajanja so bila v mestu Jamba, ki velja za prestolnico svobodne Angole.

CIRIL ZLOBEC — NAGRAJENEC

Slovenski pesnik Ciril Zlobec in italijanski pistolj Leonida Repaci sta prejela literarno nagrado »Città dello stretto«, mesti ob ožini. Svoje kandidate za nagrado je poslalo 18 sredozemskih držav. Zlobec in Repaci bosta nagrado prejela 8. junija v Messini, na slovesnosti, na kateri bodo prisotni najvišji predstavniki Messine same in mesta Reggio Calabria, ki hočeta prav za nagrado opozoriti javnost nase.

Odposlanstvo Ssk...

■ nadaljevanje s 1. strani

na najvišji ravni o trenutnem stanju naše narodne manjšine. Pri tem smo zlasti podrobno proučili prizadevanja za doseg zaščitne, pri čemer smo opozorili o zastojih. Jasno je, da smatramo jugoslovansko državo in njeno vlado, ki je s podpisnik osimskega sporazuma, tudi za poroka njegovega izvajanja.

OLIMPIJSKE IGRE IN OLIMPIJSKI DUH

Koliko praznih in hinavskih besed! Koliko lažnih trditev ali zapisov smo prebrali o športu in športnem duhu, o olimpijskih igrah, ki naj izpričujejo vesoljnost in človečansko miroljubnost športa. Športa, ki naj bi bil le dokaz atletskih sposobnosti športnikov, le dokaz tega, kaj človek s svojimi telesnimi sposobnostmi lahko doseže, ob pridnem treniranju, stalni skrbi zdravnikov, tehnikov, storokovnjakov itd. Kdo še lahko verjame v to?

Še na vaški ravni, v naših majhnih zamejskih razmerah, nismo sposobni izbrisati lokalpatriotskih in drugih nasprotij. Koliko kregarij in natolcevanj med samimi športniki ali športnicami te ali one ekipe, združene ali ne, da ne govorimo o šovinističnih izpadih, ko v kakem kraju igra slovenska ekipa proti italijanski. Celo na taki ravni, kot je medšolsko srečanje, ko v bistvu pri tekmi ne bi smelo biti drugih ciljev kot zgolj odraz ter izraz mladostnega veselja do gibanja in igranja, opažamo, da so vzklili kot »ščavi bastardi« nekaj najbolj običajnega in navadnega. Tudi naši niso dosti boljši. Povedali so mi, da so na eni izmed tekem Jadrana številni Slovenci in še bolj nekatere Slovenke zmerjale nasprotnike z najrazličnejšimi in najbolj grobimi besedami. Zdi se torej, da je šport postal nekakšna priložnost za sproščanje najbolj skritih in zaviranih gonov. Teda se človek pokaže v pravi podobi.

Nič čudnega zato, da se podobni goni še bolj očitno pojavijo, ko gre za mednarodni ugled neke države. Zgodovina Olimpijskih iger pa je v zadnjih desetletjih polna podobnih dogodkov, kot je letošnji. Vsi imamo še v spominu moskovske olimpijske igre brez ameriških atletov, marsikdo pa je morda že pozabil na Montreal, ko so afriške države bojkotirale igre zaradi protesta proti južnoafriškim rasistom, ali na Olimpijske igre, ki so bile v Münch-

nu. Mogoče se še kdo spomni na druge primere. Recimo odpoved Kitajske zaradi Tajvana ali Holandske, Španije in Švice zaradi Madžarske. Od začetka iger, leta 1908 so ti politični spori bili stvarnost, ki so jo morali prireditelji tako ali drugače reševati.

Toda zakaj morajo ti isti prireditelji govoriti o prazniku športa, ki naj v znamenju miru in sprave med narodi ima za edini namen proslaviti »olimpijski duh«, kateri združuje športnike različnih držav in po njih tudi zbližuje narode? Dobro vedo, da gre v bistvu zgolj za doseg naj-

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji vabi na telovadno akademijo ob ponovnem razvitju prapora goriškega Sokola, ki bo v petek, 25. maja, s pričetkom ob 20. uri v telovadnici Kulturnega doma v Gorici.

boljših rezultatov, za to, da se potrdita sloves in čast ob visokem številu zlatih olimpijskih odličij te ali druge države.

Edini, ki so mogoče iskreni, ob olimpijskih igrah so športniki. Pomeriti se z najboljšimi z vsega sveta je gotovo zadoščanje, ki se mu je težko odpovedati. Prav zato ne bi imelo smisla prirediti take, okrnjene igre. Kakšen smisel imajo tekme, če ne bodo nastopili najboljši predstavniki nekaterih disciplin? Po našem mnenju bi olimpijski odbor moral neke odločiti v smislu odpovedi olimpijskim igram, ker ne ustrezajo, čeprav bi to pomenilo ogromno ekonomsko in moralno polomijo, svojim temeljnim namenom in ciljem.

Jasno je, da je nekaj takega nemogoče. Za igrami je preveč drugih interesov, ki niso samo političnega, ampak tudi gospodarskega značaja.

Marko Tavčar

odmevi - odmevi - odmevi - odmevi - odmevi

Slovenci v Italiji in politični pluralizem

XIII.

Sicer pa je praksa že zdavnaj prehitela običajne predstave o skupnem slovenskem prostoru. Pa ne v smislu, da je skupni slovenski prostor polno zaživel na kulturnem področju, celo tako polno, da bi ga predstave o njem ne dohajale. Žal ni tako, kot pove npr. podatek, da ne morejo v tem prostoru včasih svobodno krožiti niti leksikoni. Opozoriti nameravamo pač na dejstvo (ki je očitno premalo jasno), da se stiki med osrednjo Slovenijo in zamejstvom niso nikoli omejevali zgolj na področje skupne »umetniške reprodukcije vseh vrst«, in da so bili in so ne samo širše kulturne, ampak tudi gospodarske in politične narave, ne glede na to, koliko so ti stiki napolnili omenjene razsežnosti z res živo vsebino.

Povsem naravno je, da čutimo zamejski Slovenci — dokler to v resnici smo — kot svoje kulturne, gospodarske in politične probleme Slovencev v osrednji Sloveniji, in obratno. Vpraša-

nje pa je, ali razpolaga to čutenje z učinkovitimi sredstvi izražanja, brez katerih nujno postane nemočno (so)čustvovanje, ki mu je usojeno le kratko življenje kot vsakemu neučinkovitemu početju.

Ne bomo se spuščali v nadaljnje razčlenjevanje predstave o skupnem slovenskem kulturnem, gospodarskem in političnem prostoru, pa tudi ne v ugotavljanje stopnje njenega uresničenja. Omejili se bomo na dve preprosti, morebiti celo samoumevni, a zato ne nujno banalni trditvi. Prvič, skupni slovenski prostor lahko tvorijo edine Slovenci oziroma slovenske organizacije in ustanove. (To za Slovence v Italiji med drugim pomeni, da enonega slovenskega političnega prostora ni mogoče graditi preko italijanskih političnih strank.) Drugič, enotni slovenski prostor je mogoč le kot pluralistični prostor že zaradi tega, ker živimo Slovenci v matici in zamejstvu v zelo različnih kulturnih, gospodarskih in političnih okoljih.

Odprtost v svet

Ob tem bi se lahko porodil očitek, da je notranji pluralizem, o katerem govorimo, v resnici le »slepljenje s preživelimi političnimi koncepti spravaškega zedinjenstva«, ki se opira na ideje vvolga »domaćijstva«, iz katerega se lahko rodijo le »obrabljeni, pogosto za lase privlečeni, stereotipni stiki zgolj na temelju folklorne, zborovstva in improviziranega ljubiteljskega«, medtem ko bi se morali odpirati v »evropsko kulturno in umetniško kakovost«.

Ne samo umetniško in kulturno, tudi gospodarsko in politično zapiranje je za nas — kot sicer v večji ali manjši meri za pripadnike vseh sodobnih narodov — zgodovinsko nemogoče. Odpiranje v svet je pot, ki jo moramo hoditi mladane za ceno biološkega obstoja. Vendar odpiranje navzven, zunanji pluralizem, predpostavlja notranji pluralizem. Protislovno bi bilo govorjenje o pluralizmu totalitarizmov, o pluralizmu zaprtih celot. Kulturni, politični in gospodarski pluralizem ne pomenijo namreč kateregakoli množstva, temveč množstvo vzajemno sprejemajočih se enot. In če že kdaj govorimo tudi o spravi, ni to v smislu nekega spravaškega zedinjenstva, temveč v smislu notranjega pluralizma, brez katerega je usako odpiranje v svet jalovo.

nj

(Bo še.)

Zgodovina Škedenja v besedi in sliki

V Domu Jakoba Ukmarja v Škedenju je bila v soboto, 12. t.m., kuturna prireditve, na kateri se je domača skupnost spomnila treh pomembnih jubilejev. Letos namreč poteka 30-letnica Škedenjskega pevskega zbora, 20-letnica Doma Jakoba Ukmarja

SLOVENIJA

V OSEMDESETIH LETIH

Številna publika je v ponedeljek, 14. t.m., prisluhnila predavanju slovenskega publicista Viktorja Blažiča iz Ljubljane, ki je govoril o Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Njegovo predavanje, ki ga je strnil pod naslov »Slovenija v osemde-setih letih«, je zajelo in poglobilo najrazličnejša aktualna vprašanja slovenske stvarnosti v Sloveniji, a tudi izven njenih meja.

Po mnenju predavatelja je na Slovenskem opaziti vrsto premikov, ki kažejo na povečanje slovenske občutljivosti v smislu narodne identitete. Slovensko javno mnenje in tudi politični forumi se zavzemajo za povečanje federalistične moči države, za večjo avtonomijo na področju gospodarstva, kulture, a tudi politike.

Zanimiva in živahna razprava je še razčistila nekatera vprašanja, ki so se pri-sotnim porodila med predavanjem.

in 10-letnica poletnih prireditev. O pome-nu tega trojnega jubileja je spregovoril kaplan Dušan Jakomin, ki ima glavno za-slugo za vztrajanje kulturne in prosvetne dejavnosti v Škedenju, ta dejavnost pa je posvečena bodisi gojenju narodne zavesti bodisi ohranjanju zgodovinskega priče-

vanja, katerega že priznana institucija je škedenjski etnografski muzej.

Govornik je občinstvu prikazal pomen opravljenega dela in izrekel željo, da bi se to delo nadaljevalo. Sledil je kulturni spored, pri katerem so sodelovali Škedenjski pevski zbor, otroška zbor iz Škedenja in od Svete Ane ter gojenci Glasbene šole Doma Jakoba Ukmarja.

Ob trojnem jubileju je bila izdana lič-na brošura, ki prikazuje prosvetno delo minulih desetletij, napovedano pa je tudi izdajanje še nadaljnjih brošur.

Uvodoma lahko v brošuri preberemo zapis Dušana Jakomina, ki nam posreduje vrsto zgodovinskih podatkov o zgodovini Škedenja. Pri tem pa se ne omejuje samo na številne in važne kulturne dogodke, temveč se ustavi tudi ob družbenem stanju v Škedenju in bližnji okolici.

Drugi, obširnejši del brošure pa je namenjen fotografskim dokumentom, ki dokazujejo bogato kulturno pa tudi narodno-obrambno delovanje Škedenjcev od prejšnjega stoletja vse do današnjih dni.

Nedvomno gre za zanimivo pobudo, ki bogati vso skupnost, saj nam prav taki dokumenti o naši bitnosti in delu velikokrat dajejo tudi moči in novih idej pri nadaljnjem delu.

OBČNI ZBOR ZSKD

25. redni občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev v Italiji, ki je bil v soboto, 12. maja, v domu »Albina Sirk« v Križu pri Trstu, je potekal pod geslom »Povezani med seboj, odprti v svet«.

Občni zbor se je začel s slovesno podelitvijo nagrad zaslužnim prosvetnim društvom in posameznikom, ki so v našem prostoru veliko naredili in še delajo za kulturno rast našega ljudstva.

Po nagrajevanju je bila izvolitev predsedstva občnega zbora in zatem predsedniško poročilo Marka Kravosa. Ta je med drugim podčrtal misel, da je kultura vezno tkivo narodnega telesa, da se preko nje zavedamo svojih značilnosti in se z njo uveljavljamo nasproti drugim narodnostim.

Ob zaključku svojega poročila je še predlagal, da se v zvezo sprejmejo številna društva, ki so izrazila željo, da bi bila vanjo vključena.

V zvezi deluje 60 kulturnih društev iz vse naše dežele. Število članov presega 7.500 ljudi, strokovno pa se s kulturnim delom ukvarja 88 poklicnih kulturnikov. Iz

poročil je bilo tudi razvidno, da je vseh delujočih skupin na desetih kulturnih področjih 87, od že imenovanih 60 društev pa ima 19 svoje specializirano delovanje.

Bogato in razvejano delovanje je bilo tudi razvidno iz poročil predstavnikov včlanjenih društev in iz bogate razprave, ki je sledila pozdravom številnih gostov. Tako so občni zbor pozdravili Jože Osterman za Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije in Zvezo kulturnih organizacij, dr. Zorko Harej, odbornik za kulturo na tržaški pokrajini, Janko Malle za koroško Slovensko prosvetno zvezo, Marilka Korsič v imenu Slovenske katoliške prosvete, Franc Škerl v imenu Narodne in študijske knjižnice, deželni svetovalec Boris Iskra, odbornik za kulturo miljske občine Tremul in drugi. Pismene pozdrave pa so poslali predstavniki dežele.

Sobotni občni zbor je bil pomembna prelomnica v delovanju ZSKD, saj je ves izzvenel v smeri kvalitetne rasti, kar je nedvomno upravičeni in obvezni cilj vsakega kulturnega delovanja.

Slovenska športna društva na Goriškem

0000 A. V. 00000000000000000000 1 0000

Objavljamo prispevek, ki ga je napisal dijak višje šole na Goriškem v okviru šolske raziskave in nudi lep pregled športnega udejstvovanja med Slovenci na Goriškem.

(Ured.)

Športna dejavnost na Goriškem je v letih po drugi svetovni vojni zelo zaživela. Prej namreč dolgo ni bilo dovoljeno, da bi se Slovenci združevali. V letu 1927 so bila razpuščena vsa društva, ker je prišel na oblast fašizem in je to prepovedal. Nastala so nova slovenska društva, ki so si zastavila nalogo, da poživijo športno dejavnost med slovensko mladino. Nekatere od teh še sedaj delujejo. Glavni namen društev, poleg tistega, da bi se mladina začela športno udejstvovati, je bil ta, da se slovenska mladina ne bi razprševala po raznih italijanskih društvih. To so tudi dosegla, saj imamo na Goriškem veliko društev, ki gojijo razne vrste športov in nekatere izmed njih so se uveljavila tudi na vsedržavni ravni.

ŠPORTNO DRUŠTVO JAMLJE

V decembru leta 1980 so v Jamljah ustanovili novo športno društvo, ki nosi ime po samem kraju. Za sedaj so se omejili na odbojko, ki je zanimiva tudi za mladino iz Dola in morda za koga iz Doberdoba. Društveni predsednik je Josip Soban. Društvo se je vpisalo v državno zvezo in je po dveh letih v pokrajinskem prvenstvu napredovalo v D ligo.

DRUŠTVO HRAST iz Doberdoba

Ustanovljeno je bilo leta 1969. Namen društva je bil, da se čimbolj poživijo športna dejavnost v Doberdoba. Kasneje se je društvo vpisalo tudi v odbojkarsko zvezo in prijavilo žensko ekipo. Nastopila je v prvenstvu deklic in deklet. Po nekaj nastopih v tretji ligi je ekipa prestopila v drugo, in sicer leta 1974/75. V prvenstvu 1977/78 si je ekipa zagotovila pravico do nastopa v prvi deželni ligi, kar pomeni največji uspeh slovenske ženske odbojke na Goriškem. Žal pa so morale v naslednjih

letih odbojkarice prenehati z vadbo, ker ni so imele primernih prostorov za to.

ŠPORTNO DRUŠTVO »MLADOST« iz Doberdoba

Dne 5. novembra leta 1969 so sklicali v Doberdoba občni zbor novega društva z imenom »Mladost«. Že v naslednjem letu je društvo doseglo v moški odbojki uspeh v promocijskem prvenstvu. Tako so se odločili tudi za žensko odbojko in za nogomet. Nogometna enajsterica tekmuje zadnja leta v tretjem amaterskem odseku. Leta 1980 pa je Mladost prisotna v prvenstvu članov in začetnikov. V rekreativni obliki so leta 1978 začeli z ženskim nogometom. Nekaj malega so se v Doberdoba poskušali tudi v zimskih panogah: leta 1974 so sodelovali na Mladinskih igrah v veleslalomu in teku. Društvu sta predsedovala od leta 1969 do 1974 H. Lavrenčič, kasneje pa G. Uljan.

ŠPORTNO DRUŠTVO SOVODNJE

Ustanovljeno je bilo leta 1955, ko so se uresničile želje, da sovođenska enajsterica nastopa na deželnem prvenstvu nogometne zveze. Delovala so tri moštva: naraščajniško, mladinsko in člansko. Igralci so prihajali iz različnih vasi npr. z Vrha, Peči, iz Gabrij in seveda iz Sovodenj. Le-

M. Vertovec (1784-1851)

Goriški muzej in Poslovni odbor za vinogradništvo in vinarstvo Primorske vabita na strokovno srečanje v počastitev 200-letnice rojstva kmetijskega in narodnega buditelja Matije Vertovca.

Prireditelj, katere pokrovitelj je skupščina Ajdovščina, bo v petek, 18. maja 1984, s pričetkom ob 9. uri na gradiču Zemono pri Vipavi.

Spored:

Otvoritev in nagovor predsednika skupščine občine Ajdovščina Grozdana Sinigoja

— prof. France Kralj: Matija Vertovec

— prof. dr. France Adamič: Vpliv evropskega kmetijstva na Kranjsko v Vertovčevem času

— prof. dr. Lojze Hrčak: Matija Vertovec - učitelj naših vinogradnikov

— prof. dr. Aleksandra Kornhauser: Kemijsko izobraževanje nekdanj in danes

— prof. dr. Jože Koruza: Značilnosti Vertovčevih cerkvenih govorov

— prof. dr. Bogo Grafenauer: Obča zgodovina v delih Matije Vertovca

— prof. dr. Fran Dominko: Vertovčevi članki o astronomiji v novicah

— mag. Stane Granda: Kmetijske razmere v Vipavski dolini v prvi polovici 19. stoletja

— dr. Marino Vertovec: O rodu Matije Vertovca

— mag. Dušan Terčelj: Vinske sorte in tipi na Vipavskem

— dipl. ing. Hilarij Kosta: Primorski vinorodni rajon

— razprava

SKPD »Frančišek B. Sedej« vabi na predstavitev knjige Marjana Terpina

»STEVERJAN«

ki bo v petek, 18. maja, ob 20.30 v društvenih prostorih v Steverjanu. Knjigo bodo predstavili prof. Marija Češut, dr. Rafko Dolhar in Marija Ferletič. Na večeru bodo tudi nastopili Stane Raztresen, Tone Kozlevčar, Miha Dovžan ter Vital Ahačič.

Slovenski oktet v goriški stolnici

V soboto, 5. maja, je v goriški stolnici skupaj z organistom Hubertom Bergantom nastopil Slovenski oktet iz Ljubljane. Prvi del sporeda, ki je obsegal renesančne skladbe Gallusa in Monteverdija, je odpel v prezbitერიju, nato je z orglami samostojno nastopil prof. Bergant. Med tem časom se je oktet preselil na kor, kjer je pod taktirko svojega umetniškega vodje Antona Nauta in ob Bergantovi orgelski spremljavi odpel skladbe O. di Lassa, F. Pitonija, L. Viadana, G. B. Martinija in R. Casimirija.

Sledila je krajša orgelska medigra prof. Berganta, pevci okteta pa so se ponovno namestili v prezbitერიju in predstavili zanimiv spored vzhodne pravoslavne in črnske duhovne glasbe. Zastopani so bili avtorji K. Zografski, A. Davi-

dovski, S. V. Rahmaninov oz. V. Berdović, S. Mokranjac, P. I. Cajkovski, Tohapeswar, T. Durian in V. Vodušek. Na koncu je oktet dodal še nekaj slovenskih umetnih in ljudskih pesmi renejšega značaja, takih, ki so se prilagale značaju cerkvenega prostora.

Goriška stolnica je bila ob tej priložnosti nabito polna poslušalcev slovenske in italijanske narodnosti, saj sta koncert organizirala Zveza slovenske katoliške prosvete in pevski zbor »Lugi Fogar«, kar je lep primer kulturnega sodelovanja med tukaj živječima narodoma. Občinstvo je hvaležno sprejemalo koncertni spored, kot kritično opombo pa bi zapisali le, da bi si želeli ponekod nekoliko bolj zlitto petje okteta, ki je včasih nekoliko trpelo, morda tudi zaradi delikatne akustike cerkve. V celoti pa je sobotni koncert bil izjemno kulturno doživetje, še posebej v pravkav prenovljeni in umetnostno bogati goriški stolnici. Po koncertu so organizatorji povabili izvajalce na družabno srečanje na sedežu zbora »Lugi Fogar«.

Dva dni kasneje, v ponedeljek, je oktet nastopil tudi v Kulturnem domu v Novi Gorici, vendar z drugačnim sporedom.

* * *

VIDNA CERKEV, VIDNI KRISTJANI

»Ne moremo se zadovoljiti s svojo no-tranjo vero, temveč moramo biti vidna Cerkev«, je 13. t.m. dejal papež Janez Pavel II., ko je v svoji poletni rezidenci Castelgandolfo sprejel kakih 3.000 mladincev in mladink, pripadnikov združenja »Comunione e liberazione«. »Sprejemamo dejstvo, da je družba pluralistična,« je še dejal papež in takole nadaljeval: »na svetu je mnogo ljudi, ki različno mislijo, ki imajo drugačen pogled na svet. Toda če so drugi vidni, moramo biti vidni tudi mi, saj imamo pravico, da se pokažemo javnosti.«

Srečanje in koncert v Ronkah

Ronška občina in dvojezična sekcija občinske knjižnice prireja

srečanje in koncert s kantavtorko

MATEJO KOLEZNIK

v telovadnici osnovne šole v Romjanu, v petek 18. maja ob 17. uri.

Mlada pevka iz Bele krajine (Metlike) je že večkrat nastopila tudi na Tržaškem in Goriškem. Svojo nežno glasbo namenja stari in mladi publiki: zato tudi sodeluje in vodi mladinske oddaje ljubljanske TV in se pogosto predstavlja s posebnim repertoarjem izrazito mladinskemu poslušalstvu, po vrtec in osnovnih šolah v Sloveniji.

To srečanje z besedo in kitaro je namenjeno otrokom slovenskega vrtca in osnovne šole v Romjanu, a tudi njihovim staršem in vsem našim ljudem, ki živijo v Laškem.

tos (1983-84) nastopa članska ekipa Sovodenj v 3. amaterski ligi. Poleg te pa je še mladinska in naraščajniška, ki združuje igralce iz ekip: Doberdob, Standrež in Sovodnje. Tudi ženski spol goji šport v Sovodnjah, in sicer odbojko. Letos (1983-84) nastopa ženska ekipa v prvi ženski diviziji in je dosegla do sedaj odlične rezultate. Poleg te šesterke je še moška odbojcarska šesterka, ki nastopa v prvem moškem odseku.

ŠPORTNO DRUŠTVO »VIPAVA« s Peči

Ustanovljeno je bilo leta 1925. Bavilo se je na začetku zlasti z nogometom, ker je imelo v Rupih igrišče. Društvo pa se ukvarja danes tudi s kotalkanjem, kajti v vasi je večja cementna plošča. Ime nosi po reki, ki teče mimo vasi Rupa in Peč. Vpisalo se je v vsedravnno zvezo UISP (Unione Italiana Sport Popolare) in v okviru te zveze se je društvo udeležilo državnega prvenstva v Imoli s tremi člani.

Odbojcarski klub VAL iz Štandreža

Društvo so ustanovili leta 1968 z imenom Velox. Pozneje so ime spremenili v Juventina. Ker pa so nastala nesoglasja z nogometnim društvom Juventina iz Štandreža, so leta 1983 ponovno spremenili ime v O.K. VAL. Društvo se je

usmerilo predvsem v odbojko in namizni tenis. V obdobju 1969-1975 je odbojcarska moška šesterka nastopala na deželnem promocijskem prvenstvu. Leta 1980 pa je moštvo napredovalo v D ligo in leta 1981 je ponovno napredovalo v deželno C-2 ligo. Poleg članskega moštva obstaja še mladinsko moštvo, ki je letos nastopalo v prvem moškem odseku pokrajine na prvenstvu mladincev in dečkov. Trenirajo pa tudi mlajši, ki bodo drugo leto igrali v prvenstvu »under 15«.

ŠPORTNO ZDRUŽENJE »OLYMPIA« iz Gorice

Leta 1959 se težnja po športnem nastopu utrdi, slovenski fantje začnejo nastopati pod imenom Libertas. Skličejo 24. marca 1961 občni zbor, z namenom da ustanovijo širše društvo, tako da bi se mladina iz mesta in bližnjih vasi lahko udeleževala v slovenskem okolju. Novo društvo poimenujejo Olympia. Določili so, da bo društvo posvetilo prvenstveno važnost odbojki, lahki atletiki in alpskemu smučanju. V sezonah 1976-78 je deloval tudi rokometni odsek. Ker pa ni našel primerne telovadnice, v kateri bi se odvijale tekme, je prenehal z dejavnostjo. Dekleta so se pri društvu udeleževala, in se še udeležujejo, predvsem v odbojki. Člansko odbojcarsko

moštvo nastopa letos v prvenstvu C-2 lige. Poleg te nastopajo še razna moštva v različnih prvenstvih, kot so: prvi moški odsek, mladinci, dečki in »under 15«. Dekleta pa nastopajo v odbojcarski D ligi in poleg tega tudi v prvenstvu mladink in »under 15«. Že precej let uspešno gojijo pri Olympii tudi smučanje, zlasti tek. Aktivnih članov pri Olympiji je danes okoli 250.

ŠPORTNO DRUŠTVO

»OTON ŽUPANČIČ« iz Štandreža

Pri prosvetnem društvu »Oton Župančič« so občasno gojili namizni tenis že v prejšnjem desetletju. Prav tako šah. S kotalkanjem so se začeli ukvarjati pomladi leta 1976, ker so maja meseca v Štandrežu dokončali ploščad. Naslednje leto so včlanili kotalkarski odsek v vsedravnno zvezo. Kakovost dela je iz leta v leto rasla, tako da so članice društva dosegle tudi na državnem prvenstvu uvrstitev v okviru CONI (Comitato Olimpico Nazionale Italiano). Aprila leta 1980 se je kotalkarski odsek spremenil v samostojno društvo in šteje sedaj 42 tekmovalcev ter 3 tekmovalce. V okviru društva »Oton Župančič« deluje od leta 1978 skupina rekreativcev, ki vsako leto prirejajo netekmovalni pohod po poteh štandreških vrtov in njiv ob Soči, pod nazivom »Vrztot«. (Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

France Balantič: Muževna steblika

Potem ko je preteklo že štirideset let in je čas zacelil že marsikatero rano iz vojnega obdobja, je končno tudi pesnik France Balantič dobil svoje zasluženno mesto v slovenski literaturi. V preteklih tednih smo namreč na knjižnih policah zasledili izbor njegovih poezij z naslovom Muževna steblika, ki ga je izdala Državna založba Slovenije.

Zaradi svojega medvojne delovanja v domobranskih vrstah je bil France Balantič kot pesnik potisnjen v ozadje, njegov prvi pesniški izbor je l. 1944 izdal Tine Debeljak, ostali pa so v poznejših letih prišli k nam le iz zdomske Slovenije ali pa iz Celovca. Zdaj pa mu je tudi matična Slovenija odmerila primeren prostor. Pred nami je izbor Balantičeve lirike, ki ga je literarni kritik Mitja Mejak uredil že leta 1966, a čas še ni opravil svojega in zato je bila izdaja pesmi tedaj odložena. V javnosti je prišla šele v letošnjem letu. Pod naslovom Muževna steblika je namreč že pesnik sam spomladi 1942 pripravil rokopis pesniške zbirke, ki pa ni nikoli izšla. Sedanja ciklična razdelitev pesmi skuša biti čim bolj zvesta Balantičevi zamisli, saj je prve tri cikle Zarke, Dajme k ustom in Zalostni rog razvrstil že pesnik sam, naslednja dva cikla Prošnja za besede in Nečisti čas pa sta povzeta po naslovih pesmi.

Izbor predstavlja izraz tistega hudega vojnega dogajanja, ki je povzročil duhovni razkol v marsikaterem mladem človeku, obenem pa nam odkriva Balantiča pesnika v vsej njegovi čustvenosti in neomadeževanosti. V ospredju pesniškega izročila se dvigajo motivi smrti in groze, v katerih je čutiti silno stisko časa, ob njih pa se pojavlja slutnja zgodnje pesnikove smrti, ki ne prenehoma išče svoj izraz v viziji ognja. Beg iz te groze, iz mladostne razklanosti pa vodi pesnika na pot k Bogu, pri katerem bo končno našel tolažbo za svojo notranjo razbolelost:

»odreši me sveta, te težke kazni,
da bom ostal s Teboj brez vsakih prič.«

Religiozna poezija pomeni tu središče in obenem vrh celotnega opusa, istočasno pa prepričljivo izstopa po vsej preprostosti, saj ne dosega kake mistične ekstaze, kot smo jo zasledili pri marsikaterem slovenskem ekspresionistu.

V svojem eseu Mitja Mejak poudarja, da je stalno prisotna vizija smrti pesnika nekoliko oddaljila religioznemu ekspresionizmu — pomenila naj bi mu namreč nepreklicni konec, izničenje. S to trditvijo pa se nikakor ne morem sprijazniti, saj v zbirki sami smo pričali neštetim poezijam,

zlasti tistim iz cikla Prošnja za besede, v katerih bi pesnik rad zapustil krvavi vojni čas in stopil v naročje Bogu. Smrt se nam tu sploh ne kaže v dimenziji uničenja ali izginotja, pesniku pomeni le spojitve z Bogom.

Resnično enkratnost v religioznem ekspresionizmu pa predstavlja Balantičeva ljubezenska lirika, ki izstopa po svoji čutnosti in je izraz pesnikove osebnosti, polne nemira in izpostavljanja časovnemu dogajanju. Vojna tragika zavzema svoje mesto v ciklu Nečisti čas, v katerem se uresničuje kot pesnikov bolesten odziv na krvava voj-

na leta. Razčlovečenost in notranja razklanost mučita pesnika, ki na lastni koži občuti grenkobe internacije v Gonarsu ali pa tragiko in razdvojenost slovenskega človeka, ki v vojnem času niha med dvema sovražnima si taboroma in s tem daje pečat žalostnemu obdobju slovenske zgodovine.

Pesniški izbor se zaključuje z Balantičevim socialno izpovedjo, ki dobi svoj izraz v ciklu Zalostni rog; prikazuje nam pesnika v časovnem in družbenem dogajanju, v boleznem spominjanju na domačo zemljo in starše, a brez duhovne moči za vrnitev v rodni kraj.

Tako je torej sporočilo Muževne steblike, v kateri se oglašajo rahločutni verzi Franceta Balantiča, vrhunskega ustvarjalca slovenskega ekspresionizma, pesnika življenja in smrti, hrepenjenja in lepote.

Majda Cibic

Knjiga iz časov oglejskega patriarhata

Inštitut Pio Paschini iz Vidma, ki ga je leta 1979 ustanovil videmski nadškof Alfredo Battisti, je pomembna kulturna stvarnost v Vidmu in širšem furlanskem prostoru. Pred kratkim je v založništvu tega inštituta, čeprav z letnico 1982, izšla knjiga »NECROLOGIUM AQUILEIENSE«. Gre za natis besedila dragocenega dokumenta iz 14. stoletja, ki je že poznan med zgodovinarji, v knjižni obliki pa bo gotovo veliko lažje dosegljiv za vse tiste, ki se zanimajo za zgodovino naših krajev v srednjem veku.

Prav je, da povemo, za kaj pravzaprav gre »NECROLOGIUM« ali »MARTIRIOLOGIUM« imenujemo seznam rajnih članov ali dobrotnikov, ki ga piše župnija, samostan ali kapitelj. Tak seznam je navadno pisan v koledarski obliki po rimskem koledarju leto za letom in se tako dopolnjuje. V teku stoletij se je v našem primeru zbral lep prerez skozi osebe in kraje nekdanjega oglejskega patriarhata.

»Necrologium« nam tako posredno in neposredno nudi veliko zanimivih podatkov, kot so recimo: lastno ime, naslov, stan in poklic rajnega ter še krajevna imena, lastnino, dohodke, pogled v kmetijstvo v tistih časih in vrsto drugih obrobnihih informacij, ki pa ustvarijo zanimivo podobo življenja v časih, ki jih ta seznam dobrotnikov oglejskega kapitlja upošteva.

Gre namreč za »necrologium« cerkve Matere božje v Ogleju, ki je bila stolna cerkev škofije in patriarhata, ki je odigral tudi važno politično vlogo. Prav zato je ta dokument še bolj zanimiv.

Ohranila sta se dva prepisa, oba sta iz 14. stoletja. Hrani ju Kapiteljski arhiv v Vidmu in v tej knjižni izdaji sta seveda upoštevana oba. Glede na obdobje, ki ga »Necrologium« zaobjema, pa je treba poudariti dejstvo, da so v njem zabeleženi

darovi in koncesije, ki so jih razni dobrotniki dali v last oglejske cerkve že v 11. stoletju.

Branje pa je že samo po sebi zanimivo. Latinsčina je preprosta in lahko razumljiva, ob branju pa se nam prikaže zanimiv pogled v nekaj stoletij furlanske, a tudi naše, slovenske zgodovine. Med podatki o mrtvih plemenitih, sodnikih, duhovnikih, patriarhih, učiteljih, a tudi preprostih ljudeh, dobimo tudi imena in kraje, ki so slovenskega izvora ali na Slovenskem. Večkrat lahko spoznamo po imenu in priimku Slovenca, ki je živel in delal v danes čisto furlanskem kraju, a je takrat kot »Sclavus« v blagor svoje duše pustil Cerkev to ali drugo zemsko dobrino. S psihološkega in socialnega stališča je po svoje tudi zanimivo ugotavljati, kako je človek v 11., 12. ali 13. stoletju gledal na smrt in na poslednje stvari.

S čisto zgodovinske plati pa so zanimivi še drugi podatki. »Necrologium« nam jasno imenuje posestva oglejskega kapitlja v Furlaniji, Istri, Trstu, Kranjskem, na Krasu in na Koroškem. Veliko lahko izvemo o velikih fevdalnih družinah, kot so to bile nemške rodbine EPPENSTEIN in TREFFEN, veliko podatkov je tudi o nižjem, domačem plemstvu, kot so to bili npr. TORRIANI, družina, ki je za celo stoletje bila na važnih položajih v oglejskem patriarhatu.

Knjigi so dodane še priloge najstarejših dokumentov, iz katerih so zapisovalci črpali v 14. stoletju. Najstarejši zapis, iz 12. stoletja, pravi, kako je oglejski patriarh Popon leta 1031 daroval med drugimi posestvi oglejski cerkvi tudi dvajset kmetij v okolici Ljubljane. Posebno poglavje pa predstavlja priloga, ki prinaša dokumente o osvoboditvi sužnjev pred velikim oltarjem v cerkvi Matere božje v Ogleju.

Nedvomno nam ta ponatis s svojimi opombami, komentarji in odlično spremeno besedo, ki jo je napisal profesor Cesare Scalton, ki je knjigo tudi pripravil za tisk, daje na razpolago enkratni vpogled iz prve roke v gospodarsko, cerkveno in družbeno življenje v oglejskem patriarhatu.

Ta prva knjiga v izdaji videmskega inštituta Pio Paschini pa napoveduje še druge podobne publikacije, saj na platnicah nosi pripis: gradivo za cerkveno zgodovino Furlanije.

Knjiga zaradi bogastva podatkov naravnost kliče po natančnejši zgodovinski obdelavi. Slovenci pa bomo na teh straneh dobili nekaj zanimivih in koristnih podatkov o zgodovini in življenju naših prednikov v stoletjih, ki jih »necrologium aquileiense« krije in obravnava.

Retrospektiva Silvestra Komela

V petek, 11. t.m., so na gradu Kromberk, kjer ima sedež Goriški muzej, slovesno odprli retrospektivno razstavo slikarja Silvestra Komela (1931 - 1983). Na otvoritvi sta govorila umetnostni zgodovinar Stane Bernik in Dušan Šinigoj, podpredsednik slovenske vlade. V kulturnem sporedu je sodelovala pianistka Ingrid Silič.

Komelova retrospektivna razstava prikazuje 123 del, nastalih v obdobju od leta 1960 do 1983. To je le izbor iz njegovega obširnega opusa, ki ga je pripravil Stane Bernik, in nam predstavlja slikarjeve različne ustvarjalne faze, pri katerih

mu je glavni slikarski problem vselej pomenila barva. Priprave na razstavo so se začele že za Komelovega življenja, a se je ta kulturna pobuda zaradi njegove prezgodnje smrti žal spremenila tudi v posmrtni prikaz. Že sedaj pa lahko zapišemo, da pomeni ta retrospektivna razstava enega osrednjih dogodkov letošnjega likovnega življenja na Slovenskem. Odprta bo do konca julija in bomo o njej še obširneje poročali. Razstavo spremlja katalog z izčrpno dokumentacijo

Razstava na gradu Kromberk je odprta vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 10. do 19. ure.

Nekaj besed o italijanski vojski

Italijanska vojska se po libanonskem mirovnem nastopu čuti nekoliko bolj samozavestna in spoštovana. V tem vzdušju prav v teh dneh potekajo orožne vaje v srednji Italiji, v parlamentu pa razpravljajo o nekaterih spremembah glede služenja vojaškega roka.

Naše fante bo mogoče zanimalo, da za našo deželo ne velja več pravilo služenja vojaškega roka v mejah dežele. Odslej naj bi rekrute pošiljali v vojaški okraj Brescia ali pa Bari. To pa ne bi veljalo za alpince. Razveseljiva pa je vest, da se mornarjem obeta skrajšana doba vojaške službe. Od sedanjih 18 mesecev naj bi se znižalo na leto dni, kot za ostale rode. Določene olajšave so predvidene za tiste, ki služijo vojaški rok v precej oddaljenih krajih, nekoliko več razumevanja pa se obeta tistim, ki vzdržujejo družino.

Ob redni vojski pa je v Italiji danes še majhna vojska tistih, ki iz moralnih razlogov nočejo obleči vojaške suknje. V lanskem letu je njihovo število preseglo 20 tisoč. Zanimivo je nekoliko proučiti to vprašanje, ki ga je država uredila z zakonom 772 iz leta 1973. Opočnik mora »služiti« vojaški rok 20 mesecev in biti v korist družbe. Gre torej za izbiro, ki jo navadno vodi-

jo naslednji vzgibi: antimilitaristično prepričanje, prepričanje v politiko nenasilja, slabih 11 odstotkov se za civilno službo odloči iz osebnih razlogov, 22,2 odstotka zato, ker hočejo narediti kaj koristnega za družbo, in 13 odstotkov iz verskih razlogov.

Gre pa za izbiro, ki zaradi velike birokratizacije in raznih zapletov ni najbolj preprosta in lahko izvedljiva. Najbolj mo- ti dejstvo, da mora človek, ki vloži proš-

njo, da bi svoj vojaški rok odslužil kot opo- rečnik v službi družbe, čakati zelo dolgo, tudi več kot 6 mesecev, kot je omenjeno v zakonu. Povprečje čakanja se zavlačuje tudi do enega leta in več, tako da se v naj- boljšem primeru doba služenja s čakanjem na sprejetje prošnje vred lahko zavleče na 26 do 30 in več mesecev.

V krogih vojaških oporečnikov so nam- reč prepričani, da obrambno ministrstvo ne skrbi dovolj za redno in tekoče uprav- ljanje tega pojava, ki ni tako obroben, kot se mogoče kaže.

Iz naše preteklosti

ZASTOPNIKI SLOVANSKE LISTE ZAPLENJENI.

Kako smo volili v Gorici.

Že v soboto popoldne je začel nezasliš- šan pritisk na zastopnike slovanske liste v Gorici. Ko se je naš zastopnik predstavil predsedniku VIII. volilne sekcije, podžupanu advokatu **Verzignassiju**, ga je ta opozoril, da je bolje zanj, če gre domov. Naš zastopnik je vztrajal na tem, da ima postavo pravico biti v komisiji in je izjavil, da bo ostal v komisiji do konca volilnih opravil. Nato mu je Verzignassi dejal: **Če vi ostanete do konca v dvorani, boste junak, postavil vam bom pred vrati spomenik!**

Naš zastopnik je ostal v dvorani v soboto in še v nedeljo. V soboto zvečer so prišli v njegovo hišo fašisti in so grozili ženi. V nedeljo so grozili našemu zastopniku, naj se odstrani iz volilne dvorane, ker ima le še pet minut časa, da se odloči za življenje ali smrt! Adv. Verzignassi ni hotel ne videti ne slišati o teh grožnjah! Lep advokat je to! Zapomnili si ga bomo. — Še lepša pa se je dogodila slovanskemu zastopniku drju Medveščeku. V noči od so-

bote na nedeljo opolnoči so prišli trije fašisti v njegovo hišo. Zahtevali so, da jim da častno besedo, da ne bo šel v volilno komisijo. Ko tega ni hotel storiti, so mu začeli na strašne načine groziti. V nedeljo zjutraj se je dr. Medvešek predstavil komisiji. Zopet so prišli fašisti mu groziti, potem se je odstranil, da poišče zaščito pri kvesturi. Komisar Diaz je posredoval, da je mogel naš zastopnik zopet priti v komisijo. A iz sedeža fašja so mu ponovno poslali grožnje, naj gre domov, dokler je še čas. — V sekciji pod kapelo je prišlo 5 fašistov in so **aretirali** in odpeljali vrlega zastopnika g. **Kožuha** na sedež fašja. Po posredovanju drja Podgornika so ga sicer odpustili, a v komisijo ni mogel več iti. — Na ta način so pred skrutinijem odstranili vse naše zastopnike iz **devetih sekcij**, le v eni so mogli vztrajati do konca.

Predsedniki večinoma niso nič videli, nič slišali ... Kaj zakon, kaj vest in pošte- nje! Proti temu hinavskemu, zahrbtnemu, sladkemu sleparstvu so bili goriški Sloven- ci. In če so kljub tem volilnim zločinom našli za lipo 588 glasov, — je to lepa zmaga!

Goriška straža, 8.4.1924

BREZUSPEŠNA KONFERENCA

V Lusaki se je brez otipljivih uspehov zaključila mednarodna konferenca o bodočnosti Namibije, ki je pod upravo Južne Afrike.

Na konferenci so sodelovali Juž. Afrika, šest strank Namibije — ki uživajo južnoafriško podporo — ter gverilci SWAPO, ki se borijo ob podpori Angole proti Južni Afriki.

LIPA - drevo življenja

JOŽKO ŠAVLI 3

Iz zapisov starih Egipčanov sta nam za življenjsko drevo poznani dve imeni: »nehet« ter »ima«. Prvo je bilo najbrž prav tako dateljnova palma, drugo pa značilno egipčansko - *sikomora*, domače sadno drevo. Egipčani so verovali, da v tem drevesu biva boginja Hator, boginja rodnosti, ki naj bi po smrti hranila in napajala človeka. 18)

V verstvu starih Perzijcev je bila sveto drevo *cipresa*, po svoji značilni rasti prispodoba svetega plamena. Rasla je »vedno živa« pred templji ognja, po dvorih in po vr- tovih ter pred palačami. Kot drevo življenja so jo Perzijci spoštovali zaradi visoke starosti, ki jo doseže — do tisoč let. Zrase pa do 20 m visoko. Njen les ne trohni ter je prijetno dišeč. Goreče veje ciprese dajejo kad, ki naj bi po stari veri odganjal bolezni, zle duhove ter čarovnije. 19)

V gorovju Libanon rase znamenita *cedra*, ki jo v simboličnem pomenu omenja že Sveto pismo. Libanonska cedra daje odlič- en trd les, prijetno blagega vonja, in ne trohni. Zato so njen les uporabljali pri gradnji templjev in kraljevskih palač, pa tudi za

izdelavo kipov božanstev. Libanonska cedra je poleg tega tudi izredno mogočno drevo in zraste do 30 m višine. 20) Zaradi mogoč- ne rasti simbolizira vse božje in večno. Njen dragoceni les prinaša ljudstvu blaginjo. Cedrovo smolo pa so uporabljali za konserviranje in kot dragoceno zdravilo. Libanonski kristjani so zastavo s podobo cedre uporabljali že od 18. stoletja dalje v pomenu drevesa življenja. Danes se nahaja kot narodni znak na zastavi države Libanon.

V bajeslovju Indije ima drevo še pose- ben pomen, kakor ga danes nikjer več ne srečamo. Hinduizem ga pozna kot »asvat- tha« (*figus religiosa*) t.j. figovec. Upodab- ljajo ga kot drevo sveta, ki ima korenine na nebu in je z vrhom obrnjeno proti zem- lji. Pomeni pa vse čisto, nemrtvo in je Brah- man ... Njegove veje so nebo, zrak, ogenj, voda, zemlja (M. Eliade). 21)

Svoje sveto drevo pozna tudi indijski budizem in sicer kot figovec-bodi, ki pred- stavlja prav tako drevo življenja. Pod njim je bil rojen Buda (Prebujeni), pod njim je prejel razsvetljenje. Najstarejše upodobit-

ve Bude so zgolj simbolične: samo prestol, nad katerega se razteza figovec. - V Indiji je *figovec* drevo sveta in tudi drevo življenja. Rase na sredi indijskih vasi, pod njim se zbirajo vaški starešine, pod njim berejo ljudstvu berila iz svetih knjig. Indijski člo- vek vidi v figovem drevesu svojega va- ruha. 22)

V omikah Daljnega vzhoda, zlasti pri Ki- tajcih in Japoncih, so drevesa deležna iz- redne priljubljenosti, ker vzbujajo občutek poetičnosti in lepote. Taka drevesa so še posebno cvetoča češnja, cvetoča češplja, vrba žalujka in bambus. Izmed vseh pa na Kitajskem najbolj občudujejo *bor*, ki tam- kajšnjemu človeku odraža plemenitost in življenjsko vztrajnost. 23) Na Japonskem pa je simbolika bora tolikšna, da ga je kot prispodobo navedel v prvem letu ameriške zasedbe 1946 v svoji poslanici sam cesar Hirohito: »V zimski noči stoji stari bor ne- omajno, čeprav se njegove veje upogibajo pod težo snega.« 24)

Pri starih Grkih je vsako božanstvo ime- lo svoje posvečeno drevo. Drevo življenja pa je bilo ljudstvu *oljka*, sicer posvečena boginji Ateni. Ko se je na polotoku Atika razširila kultura cepljenih oljk, je pridelava in prodaja olja postala eden glavnih virov gospodarske blaginje Atencev ter zatem vseh Grkov. Kot da bi oljčno drevo mislilo samo na človeka in prav nič nase: olje za

CRAXI NESPOREN GOSPODAR PSI

■ nadaljevanje z 2. strani

katerekoli stranke smatrati za dejanje, ki ni v skladu s cerkvenimi predpisi in je razlog za zmedo med verniki. Poročilo nadškofijske kurije opozarja, da se proti omenjenemu duhovniku že vodi disciplinska preiskava, češ da se njegovo obnašanje ne spodobijo za duhovniški stan. Craxi je na kongresu javno vzel v obrambo duhovnika Baget Bozza, ki je dosledno oblečen v duhovniški talar, in opozoril, da so v socialistični stranki verni in neverni, stranka pa je ponosna, da ima v svoji sredi duhovnika Baget Bozza.

Craxi, ki je bil kot predsednik vlade podpisal nov konkordat med državo in Sv. stolico, hoče biti tudi v tem pogledu izvir: vrata svoje stranke odpira celo duhovnikom. Na daljši rok bo tudi to gotovo imele posledice v italijanskem političnem življenju.

150-LETNICA MLADE EVROPE

Predsednik republike Pertini, obrambni minister Spadolini in italijansko Mazzinijevo združenje so se te dni v Rimu spomnili 150. obetnice ustanovitve Združenja »Mlada Evropa - Giovine Europa«, do katere je prišlo na pobudo italijanskega domoljuba Mazzinija. V svojem govoru je obrambni minister Spadolini opozoril, kako si je Mazzini odločno prizadeval za Evropo narodov, za takšno Evropo, v kateri bi enakopravno sodelovali vsi narodi. Jasno je, je naglasil Spadolini, da bodoča Evropa ne more biti tista prepirljiva in kramarska Evropa, ki se je v zadnjih desetletjih odpovedala kakovostnemu skoku, tako da bi postala dejaven politični subjekt v mednarodnih odnosih. Z vrhunskima zasedanjima v Atenah in Bruslju, je še dejal Spadolini, je tudi gospodarska Evropa do-

segla svoje razsulo, zaradi česar je potrebna nova zakonodajna zbornica, ki naj uresniči načrt Združene Evrope, kot ga je bil pred kratkim odobril parlament v Strassburgu.

O mladi Evropi, ki jo je bil pred 150 leti ustanovil v Bernu v Švici Giuseppe Mazzini, sta spregovorila dosmrtni senator Leo Valiani in zgodovinar Rosario Romeo. Poleg Združenja Giovine Italia sta pred 150 leti sestavljala Združenje Giovine Europa domoljubni organizaciji iz Poljske in Nemčije ter nekaj let kasneje tudi iz Švice.

—o—

ODRAZ VELIKIH
SOCIALNIH TEŽAV

Libijski diktator Gedafi je v nedeljo, 13. t.m., v prestolnici Tripolisu organiziral velike demonstracije proti Združenim državam, Vel. Britaniji in Sudanu, to je proti državam, katere obtožuje, da so podpirale napad na vojašnico, kjer ima svoj glavni stan.

Manifestanti, katere so podžigali tako imenovani ljudski odbori, so zahtevali smrt za napadalce. Sam Gedafi in njegov namestnik Jallud se manifestacij nista udeležila. Navzoči so vihteli tako imenovano zeleno knjižico, v kateri Gedafi razlaga svoj politično-socialni program po vzorcu »rdečih knjižic« Maocetunga.

Gedafi je opiral svojo moč na petrolej, dokler je bil ta na svetovnih tržiščih zelo drag, ter je z izkupičkom podpiral mednarodni terorizem. Po padcu cene petroleja pa so nastale velike socialne težave v Libiji in njihov odraz so tudi drzni poskusi za umor državnega vodje.

Na tiskovni konferenci SSK v Časnikarskem krožku so gospodarski dokument predstavili dr. Egidij Vršaj, prof. Aleš Lokar, dr. Zorko Harej in prof. inž. Franko Piščanec.

jed, za kožo, za telo, svetiljke in za prijeten vonj. Oljčna vejica kot znak miru. Starogrški pesniki opevajo oljčne gaje in njihovo idilo. 25) In takšen simbol je oljka grškega človeku še danes.

V starem Rimu je bila enemu najstarejših božanstev, boginji - materi Cibeli posvečena *pinija*, prastar simbol rodovitnosti, saj poganja vse leto češarke s semeni, imenovanimi pinjoli. Postala je zato simbol življenjskega drevesa na območju Rima in južne Italije tudi v zgodnjem krščanstvu. Simbol je v upodobitvah skrčen le še na češarek, izdelan pogosto kot studenec življenja. Vodnjak v tej obliki je še danes ohranjen na borjaču sv. Damasa v Vatikanu. Češarek pa je upodobljen v kapeli sv. Janeza, v krstilnici stolnice v Lateranu in še nekaterih primerih. 26) — Kot posamezno drevo ali pa v gajih je pinija še danes značilna za italijansko pokrajino. Njen simboličen pomen kot življenjsko drevo pa je že povsem zabrisan.

Značilen znak zadnjega svetovnega prvenstva v nogometu, ki je bilo v Španiji, je bil »Pomaranček« (Naranjito) — pomaranča z udi ter obrazom, napravljena v nekakšno otroško bitje. Očitno zato, ker je Špancem *pomarančev* življenjsko drevo. Značilni pomarančni gaji se nahajajo pred stolnicami npr. v mestih Sevilla in Cordoba, po vrtovih Granade in Murcije, v številnih

nasadih pri Valenciji, pa tudi na borjaču deželne palače v Barceloni. — Pomarančev so v Španijo zanesli Arabci, če ni bil tam že prej. Kolumbova odprava ga je kot plemenito in božje drevo zanesla na Kanarske otoke, odtam je prišel kmalu v Ameriko. 27) V krščanstvu srednjega veka je namreč jabolko s svojim prijetnim vonjem in okusom prispevaba Kristusovega nauka, latinski naziv za »jabolko« pa pomeni tudi vse podobno okroglo sadje. Pomarančev je v tem primeru življenjsko drevo v večnem kot tudi v zemeljskem pomenu.

Drevo kot simbol življenja nekega naroda se pojavlja tudi v novejših obdobjih, vendar brez božje sestavine, kot smo že omenili.

V obdobju francoske revolucije so po mestih in trgih sadili tki. »drevo svobode«, najpogosteje *topol*, ki hitro rase. Zasajen je bil prvič leta 1790 v Parizu. Naznanjal naj bi zaradi svoje nagle rasti svobodo po dolgotrajni tiraniji, zato so ga krasili s kardami in raznimi znaki ter pod njim plesali in peli revolucionarne pesmi. Napoleon Bonaparte je dal zasaditi topole ob vojaških cestah. Po njih je pokrajina Francije še danes značilna. 28)

V zadnjih dvesto letih so v pokrajinah severne Italije zasadili nešteto murv, zaradi gojenja sviloprejk. Najbolj pa se je murva uveljavila v Furlaniji. Tudi potem, ko je

svilogojstvo prenehalo, daje to drevo še vedno svoj značilni pečat furlanski pokrajini in njenim poljem, ki se izgubljajo v daljavo. Zavedni Furlani imajo danes murvo za furlansko narodno drevo. 29)

Slovanski narodi imajo danes za svoje simbole različna drevesa. O kaki »slovanski« lipi, na kar naletimo po raznih priročnikih in kar številni pisci vedno znova ponavljajo, ni mogoče govoriti.

(Dalje)

- 18) G. Gollwitzer, itm., str. 44
- Enciclopedia delle Religioni, itm., str. 130
- 19) Brockhaus Enzyklopädie, itm., 1974 (Zyppresse)
- D. Forstner, itm., str. 179
- 20) D. Forstner, itm., str. 176, 177
- 20) Brockhaus Enzyklopädie, itm., (Zeder)
- 21) Enciclopedia delle Religioni, itm., str. 133
- G. Gollwitzer, itm., str. 39, 50
- 22) G. Gollwitzer, itm., str. 50
- 23) G. Gollwitzer, itm., str. 54
- 24) G. Gollwitzer, itm., str. 120
- 25) W. Mannhardt II., itm., str. 25
- G. Gollwitzer, itm., str. 116
- 26) B. Bauerreiss, itm., str. 66, 67
- D. Forstner, itm., str. 170, 171
- 27) Encyclopaedia Britannica, Chicago 1967 (Orange)
- D. Forstner, itm., str. 154
- 28) Enciclopedia Motta, Milan 1975 (Albero della Libertà)
- Brockhaus Enzyklopädie, itm., 1972 (Pappel)
- 29) D. Clemente, »Gli occhi sepolti dai gelsi«, Enciclopedia monografica del Friuli - Venezia Giulia, parte seconda, Videm 1971, str. 503